

0-3 jaar

**SPEEL
TIP**

Muziek maken en zingen

Uit de kindermond

“Muziek en klank raakt mij recht in mijn hart. Ik geniet zo van het zangmoment met alle kindjes samen. Ik kies altijd de kaart met de kikker uit onze liedjesdoos. Ik ken het helemaal vanbuiten nu. De kikkertjes, de kikkertjes, ...vooral het springen erbij vind ik heerlijk. Dan kunnen we eens lekker gek doen. Ook heerlijk is het eetliedje want dan weet ik dat we de tafel mogen zetten en lekker gaan smullen. Gisteren kon ik niet zo goed slapen omdat ik mama miste. Toen zong de kinderbegeleidster een slaapliedje voor mij dat mama ook altijd zingt. Ik werd er heel rustig van. Vorige week kwam er een mama spelen op een saxofoon. We mochten allemaal meeklappen, zingen en gek dansen en bewegen op de muziek. Wauw, dat was plezant. Ook de baby's deden mee. Hoe leuk ik muziek ook vind, niet alle kindjes genieten er even hard van. Gelukkig staat er niet de hele dag door muziek op en genieten we ook van de rust en de stilte.”

www.speelbank.be

Meer lezen, luisteren en zingen

Cd's

- www.tamboeri.be cd's
- [Kapitein Winokio](#) cd's, dvd's en boeken
- Klassiek: [Klara4kids](#)
- Bijt-ie in je bil! Petra Koeleman, uitgeverij Gottmer

Boek + cd

- “Het grote Snoezelboek”, Ronny Vanoosthuyze, uitgeverij Abimo
- “Twee maten rust”, Kris Flameng, uitgeverij Abimo
- “Spelenderwijs”, Ellen-Noor Langeslag, uitgeverij VbK Media
- “De liedjesspeeltuin”, Dirk Scheele en Peter (muziek + bewegingen), uitgeverij Domestic
- “Alle eendjes”, An Debaene (liedjesgroei- en beweegboek met cd), uitgeverij Davidsfonds
- “Muziekkriebels”, 250 muziekactiviteiten, Hermien Wiechers uitgeverij SWP
- “Een twee drie vier” een scala van kinderliedjes uitgevoerd door Scaletta, uitgeverij Clavis

Muziekactiviteiten

- Samen zingen in KIDDO's nieuwe rubriek [Minimuze!](#)
- [Speelactiviteiten op Speelbank.be](#)

Boek

- “Muziek tussen schoot en school”: Minette Albers, Rita Rikhof, uitgeverij Toorts B.V.

Bronnen

[Wikipedia](#)

www.gehrelsonline.nl

Tijdschrift De Pyramide

Met dank aan

www.tamboeri.be

Doe de test!

Geef jezelf een punt voor elke stelling die klopt.
Tel je punten op en bekijk onderaan het resultaat.

- Ik zing dagelijks voor/met de kindjes.
- Ik improviseer met klanken en woorden of maak variaties op bestaande liedjes. Ik zing over alles wat er in de opvang gebeurt, zing de namen van de kinderen, ...
- Ik zing vaste liedjes voor bepaalde rituelen zoals het eten, opruimen, slapen, verzorging, ...
- Er is een liedjesmap, liedjesdoos, liedjeskaarten, liedjesknuffels of liedjesvoorwerpen,... aanwezig in de kinderopvang waaruit ieder kind tijdens een zangmoment een lied kan kiezen dat hij/zij wil zingen.
- De liedjes die wij vaak zingen zijn gevisualiseerd met eenvoudige prenten.
- Ouders krijgen een liedjesboekje met de liedjes die we vaak zingen in groep en de liedjes die wij zingen bij het eten, opruimen, slapengaan, verzorgen,... In het boekje staan ook de cd's die we vaak spelen in de opvang.
- Wij hebben oog voor laagtaalvaardige ouders en kinderen en hebben een digitaal muziekboek met links naar muziekclipjes in bijvoorbeeld YouTube.
- Ik varieer in de cd's die ik opzet in de opvang. Zowel klassiek, pop, (anderstalige) kinderliedjes, snoezelmuziek,... komen aan bod.
- Ik zet bepaalde muziek bewust wel of niet op om een bepaalde sfeer te creëren. Bijvoorbeeld natuurgeluiden in de snoezelhoek, snelle muziek om grote bewegingen op te kunnen maken,...
- Er speelt niet de ganse dag door muziek in de opvang. Ik zet de muziek uit of stiller wanneer ik observeer dat kinderen hier nood aan hebben. Ik zorg voor voldoende rust en prikkeldosering.
- Ik sta geregeld stil bij opvallende of subtiele geluiden die we binnen en buiten horen en speel hier op in. Bijvoorbeeld de sirene van de ziekenwagen, vogeltjes die fluiten, de wind, een baby die gekke geluiden maakt, een kind dat neuriet, het geluid van knisperboekjes,...
- Beweging en muziek gaan samen met mij. Ik zing bij voorkeur liedjes waarbij je gebaren of bewegingen kan maken. Tijdens het bespelen van instrumenten bewegen we op het ritme van de muziek.
- Ik beschik over eenvoudige en veilige muziekinstrumentjes: ritme tikstokjes, klankstaafjes, tonale belletjes, schudeitjes, gekleurde doekjes, regenmakers,... en wissel deze af tijdens een muzikale activiteit.
- Ik maak zelf muziekinstrumenten met kosteloos materiaal en ga daarmee aan de slag.
- Ik doseer het aantal verschillende instrumenten in een groep en geef aanvankelijk iedereen hetzelfde instrument. Dat schept structuur en rust, en hierdoor wordt verdieping mogelijk.
- Ook voor baby's is er een ruim muziekaanbod. In het park hangt bijvoorbeeld een muziekmobiel, ik leg veilige zelfgemaakte muziekinstrumenten binnen handbereik van baby's, ik zing schoot- en kriebelliedjes, en neem hen op de schoot wanneer we muziek maken of zingen met oudere kinderen.
- Ik werk met muzikale tegenpolen tijdens een muziekactiviteit: luid-zacht, snel-traag, hoog-laag.
- Ik zoek informatie over muziek maken met jonge kinderen op in boeken, vormingen of internet. Zo leer ik bij. Ik vraag ook raad aan mijn collega's en deel zelf ideeën.
- Ik betrek ouders, voogden en familieleden bij muziek maken en zingen in de opvang. Ik vraag hen naar hun muzikale talenten en nodig hen uit om eens muziek te komen maken of liedjes te zingen in de groep, tijdens een opendeurday, op het nieuwjaarsfeest,...
- Ik speel zelf op een muziekinstrument in de opvang of ik maak muziek met geïmproviseerd materiaal dat voorhanden is. Bv.: trommelen op de tafel met stokjes of schudden met schudflessen.

0-6 punten

Je opvang is niet echt een muzikaal paradijs. De kinderen kunnen niet genoeg muzikale ervaringen opdoen. Stel een stappenplan op om meer muziek in je opvang te brengen. Denk goed na wat je eerst wil en kan aanpakken. Lees zeker de "10 voordelen van bewust inzetten van muziek in je opvang" op de volgende pagina.

7-15 punten

Je opvang is voldoende gericht op het ontdekken van muziek en julie zingen regelmatig. Maar er is zeker nog ruimte voor verbetering. Denk na wat je wil en kan verbeteren en stel een stappenplan op.

16-20 punten

In deze opvang kunnen kinderen ten volle hun muzikale talenten ontdekken en ontwikkelen. Probeer de punten waar je 'nee' op antwoordde te verbeteren en je opvang wordt een echt muziekparadijs voor de kinderen. De info op de volgende pagina kan je nog meer ideeën geven.

10 voordelen van het bewust inzetten van zingen en muziek

1 Het gebruik van vaste liedjes bij overgangen zoals fruit eten, verzorgen, slapen gaan, opruimen,... zorgt voor herkenbaarheid en geeft structuur aan de dag. Dit geeft kinderen rust en duidelijkheid. Hierdoor voelen kinderen zich veilig en geborgen.

2 Door te zingen met en voor de kindjes kan je een bepaalde sfeer creëren. Je kan rust brengen, gek doen, troost bieden, individuele aandacht geven, vrolijkheid brengen, emoties uiten,...

3 De melodieën van traditionele kinderliedjes zijn (in rustig tempo) kunnen jonge kinderen al snel meezingen; dat geeft zelfvertrouwen.

4 Ritme, rijm, melodie en intonatie vormen de basis van taal. Jonge kinderen die vaak naar muziek luisteren kunnen beter onderscheid maken tussen verschillende klanken. Dit helpt ze enorm bij het leren praten omdat ze ook dan gemakkelijker onderscheid kunnen maken tussen de verschillende letter-klanken en woorden. Liedjes zingen ondersteunt dus de taalontwikkeling, taalvaardigheid en het verruimt de woordenschat.

5 Samen zingen en muziek maken kan zorgen voor een sterke verbinding en een gevoel van samenhang binnen de groep. Bovendien is muziek is een universele taal. Iedereen kan muziek en klanken maken, iedereen kan zingen. Alle kinderen, ongeacht hun leeftijd, taalontwikkeling of achtergrond kunnen er samen van genieten. Klank, ritme en woorden kan je voelen al begrijp je ze soms (nog) niet.

6 Muziek wekt emoties op en helpt ons om emoties te verwerken. Overal waar mensen vreugde en verdriet delen wordt er muziek gemaakt en gezongen. Zingen en muziek maken is dus een goede emotionele uitlaatklep voor vele kinderen.

7 Muziek en beweging zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Muziek zet jonge kinderen bijna altijd aan tot bewegen. Bovendien is stokjes tegen elkaar tikken, klappen in de handen, wiegen, dansen, gebaren maken, ...voor jonge kinderen een hele motorische uitdaging. Door zang en beweging te combineren gaan jonge kinderen begrijpen en voelen waar hun armen, benen, handen, hoofd,... hun lichaam is.

8 Luisteren naar teksten helpt om het luister- en concentratievermogen te verhogen. Feiten in rijmpjes en liedjes worden vaak makkelijk onthouden (abc, tellen, seizoenen, enz.).

9 Muziek stimuleert dat deel van de hersenen dat in verband staat met lezen, wiskunde en emotionele ontwikkeling. Muziek bestaat uit patronen en door muziek te luisteren en spelen, worden de hersenen gevoeliger voor het waarnemen van patronen. Deze patronen komen terug in veel vaardigheden en schoolvakken die kinderen moeten leren.

10 Muziek maken, spelen met tonen, ritme, klanken en woorden stimuleert de fantasie en de creativiteit.

10 tips voor een muzikalere opvang

1 Even stilstaan

Denk na met je team of ondersteuner hoe jullie/jij muziek maken en zingen ervaren in de opvang? Wie doet het graag en wie niet? Wat doe(n) jullie/je nu al? Doe eens de test "Hoe muzikaal is je opvang" en bespreek het resultaat met je team of ondersteuner.

2 Overal voordelen!

Waarom is het belangrijk? Welke voordelen hebben muziek maken en zingen voor de kinderen en voor jezelf? Welke ervaringsgebieden worden gestimuleerd?

3 Wat heb je nodig?

Geen gevoel voor ritme of kan je geen toon houden? Denk na wat je nodig hebt om je schaamte overboord te gooien of aan het musiceren te slaan. Wist je dat kinderen het echt niet opmerken dat je Mariah Carey niet bent en dat iedereen (echt waar) muziek kan maken of zingen?

4 Er zit overal muziek in

Nog niet overtuigd? Denk eens na op welke andere manieren kinderen kunnen genieten van muziek. Misschien hou je meer van dansen, klappen, wiegen of snoezelen op rustige deuntjes? Of vind je ritme interessanter om mee te werken dan melodie? Er zijn heel veel opties!

5 Maak een plan

Wil je je opvang muzikaler maken? Bedenk hoe je dit gaat aanpakken. Wat wil je nog meer of beter doen? Maak een plan van aanpak en volg indien nodig een vorming. Op speelbank.be vind je ook heel wat inspiratie.

6 Een eerste stap

Begin met iets kleins waar je je veilig bij voelt. Bedenk dat kinderen van nature van muziek houden. Het allerbelangrijkste is dat je zelf enthousiast en ontspannen bent. Zo ervaren kinderen dat muziek maken, dansen en zingen leuk is. En onthoud: het gaat niet over het resultaat, maar over het plezier om met muziek en zingen bezig te zijn.

7 Doorheen de dag

Zingen kan de hele dag door. Zeker op momenten die dagelijks terugkomen zoals; slapen, verzorgen, opruimen, tafel zetten,... Maak er een ritueel van bepaal welk liedje je wanneer zal zingen. Kinderen vinden het heerlijk om te weten wat er gaat gebeuren. Deel de liedjes met ouders. Zo weten ook zij welke liedjes hun kinderen vaak zingen.

8 De ouders doen mee

Zit er een muzikaal talent tussen de ouders? Kan iemand een muziekinstrument bespelen? Betrek hen dan zeker en vraag of ze eens willen komen musiceren? Vraag ook eens muziek aan ouders van een andere achtergrond. Zo voelen hun kinderen zich sneller thuis in jouw opvang.

9 Volg op

Bespreek regelmatig in de teamvergadering of met je ondersteuner hoe het zingen en muziek maken verloopt. Wat gaat goed? Wat wil je nog meer doen? Blijf vernieuwen, zo blijft het voor jezelf en de kinderen boeiend en uitdagend.

10 Stimuleer je team en collega's

Wacht niet tot complimentendag om je collega, die zijn grenzen verlegd heeft of iets nieuws uitprobeerde, een compliment te geven. Het doet zo'n deugd.

